2021. június 24., csütörtök

P9_TA(2021)0313

A Bizottság 2020. évi jogállamisági jelentése

Az Európai Parlament 2021. június 24-i állásfoglalása a Bizottság 2020. évi jogállamisági jelentéséről (2021/2025(INI))

(2022/C 81/03)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 295. cikkére,

— tekintettel különösen az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. cikkére, 3. cikkének (1) bekezdésére, 3. cikke (3) bekezdésének második albekezdésére, 4. cikkének (3) bekezdésére, valamint 5., 6., 7. és 11. cikkére,

— tekintettel az EUMSZ-nek a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok Unión belüli tiszteletben tartásával, védelmével és előmozdításával kapcsolatos cikkeire, többek között annak 70., 258., 259., 260., 263. és 265. cikkére,

— tekintettel a szerződésekhez csatolt, a nemzeti parlamentek Európai Unióban betöltött szerepéről szóló, 1. sz. jegyzőkönyvre, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló, 2. sz. jegyzőkönyvre,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: a Charta),

— tekintettel az Európai Unió Bíróságának (EUB) ítélkezési gyakorlatára,

— tekintettel az EUSZ 49. cikkére, a koppenhágai kritériumokra, valamint azon uniós szabályokra, amelyeket a tagjelölt országok teljesíteni kötelesek, ha csatlakozni kívánnak az Unióhoz (*vívmányok*),

— tekintettel a „2020. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” című, 2020. szeptember 30-i bizottsági közleményre (COM(2020)0580),

— tekintettel az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] (a továbbiakban: a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet),

— tekintettel a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról, valamint az 1381/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 390/2014/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/692 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2],

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,

— tekintettel az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelmét szolgáló ENSZ-eszközökre, az ENSZ egyetemes időszakos helyzetértékelésének ajánlásaira és jelentéseire, valamint az ENSZ-egyezmények végrehajtását felügyelő testületek ítélkezési gyakorlatára és az Emberi Jogi Tanács különleges eljárásaira,

— tekintettel az ENSZ emberijog-védőkről szóló, 1999. március 8-i nyilatkozatára,

— tekintettel a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala, a nemzeti kisebbségi főbiztos, a médiaszabadsággal foglalkozó képviselő és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) más szerveinek ajánlásaira és jelentéseire,

— tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezményre és az Európai Szociális Chartára, az Emberi Jogok Európai Bíróságának és a Szociális Jogok Európai Bizottságának ítélkezési gyakorlatára, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének, Miniszteri Bizottságának, emberi jogi biztosának, Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottságának, megkülönböztetésmentességgel, sokféleséggel és befogadással foglalkozó irányító bizottságának, Velencei Bizottságának és más szerveinek egyezményeire, ajánlásaira, határozataira, véleményeire és jelentéseire,

---

[1] HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.
[2] HL L 156., 2021.5.5., 1. o.

2021. június 24., csütörtök

— tekintettel az Európa Tanács és az Európai Unió közötti 2007. május 23-i egyetértési megállapodásra és az EU-nak az Európa Tanáccsal folytatott együttműködésre vonatkozó prioritásairól (2020–2022) szóló, 2020. július 8-i tanácsi következtetésekre,

— tekintettel a korrupció elleni ENSZ-egyezményre,

— tekintettel az ENSZ-nek a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezményére,

— tekintettel az Európa Tanács által a tagállamai számára „A demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása a Covid19 által előidézett egészségügyi válság keretében” címmel összeállított, 2020. április 7-i eszköztárra,

— tekintettel a Velencei Bizottság 2020. október 8–9-én tartott 124. plenáris ülésén elfogadott, az uniós tagállamokban a Covid19-válság következtében hozott intézkedésekről és azoknak a demokráciára, a jogállamiságra és az alapvető jogokra gyakorolt hatásáról szóló időközi jelentésre,

— tekintettel a partnerszervezetek által az Európa Tanács újságírók védelmének és biztonságának előmozdításával foglalkozó platformja számára készített 2020. évi éves jelentésre,

— tekintettel a jogállamiság Lengyel Köztársaság általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapításáról szóló tanácsi határozatra irányuló, 2017. december 20-i, indokolással ellátott bizottsági javaslatra, amelyet az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban terjesztettek elő (COM(2017)0835),

— tekintettel a Bizottság „Az Unión belüli jogállamiság megerősítése – Intézkedési terv” című, 2019. július 17-i közleményére (COM(2019)0343),

— tekintettel a 2020. évi uniós igazságügyi eredménytáblára,

— tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „Az Unión belüli jogállamiság további erősítése: Az aktuális helyzet és a lehetséges további lépések” című, 2019. június 19-i véleményére, amely javaslatot tett az érdekelt felek alapjogokkal és a jogállamisággal foglalkozó éves fórumának létrehozására,

— tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság „Alapvető jogok és jogállamiság” csoportjának 2020. júniusi jelentésére, amely „National developments from a civil society perspective, 2018-2019” (Nemzeti fejlemények civil társadalmi nézőpontból, 2018–2019) címmel jelent meg,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének „Challenges facing civil society organisations working on human rights in the EU” (Az emberi jogokkal foglalkozó társadalmi szervezeteket érintő kihívások az Unióban) című, 2018. január 17-én közzétett jelentésére, a Covid19-világjárvány EU-n belüli emberi jogi vonatkozásairól szóló, 2020-ban közzétett közleményeire, valamint más jelentéseire, adataira és eszközeire, különösen az Európai Unió alapjogi információs rendszerére (EFRIS),

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének „Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union” (Antiszemitizmus: Az Európai Unióban észlelt antiszemita incidensek áttekintése) című, 2020. szeptember 10-i jelentésére,

— tekintettel a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete által a „Peking + 25 – A Pekingi Cselekvési Platform uniós tagállamok általi végrehajtásának ötödik áttekintése” címmel 2020. március 5-én közzétett jelentésre,

— tekintettel az Európai Unió Tanácsa és a Tanácsban ülésező tagállamok által 2014. december 16-án kiadott, a jogállamiság tiszteletben tartásának biztosításáról szóló következtetésekre,

— tekintettel az uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiára (2020–2025), az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló uniós stratégiára (2020–2025), az uniós gyermekjogi stratégiára (2021–2024) és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló uniós stratégiára (2021–2030),

— tekintettel a 2020–2025-ös időszakra vonatkozó, rasszizmus elleni cselekvési tervre és a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszerre,

— tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, a Bizottságnak szóló ajánlásokat tartalmazó, 2016. október 25-i állásfoglalására ([3]),

— tekintettel a lengyelországi helyzetre vonatkozóan az EUSZ 7. cikke (1) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági határozatról szóló, 2018. március 1-i állásfoglalására ([4]),

— tekintettel 2018. április 19-i állásfoglalására ([5]) az Európai Értékek Eszköze létrehozásának szükségességéről az olyan civil társadalmi szervezetek támogatására, amelyek az Európai Unióban helyi és nemzeti szinten előmozdítják az alapvető értékeket,

— tekintettel „Az oknyomozó újságírók védelme Európában: Ján Kuciak szlovák újságíró és Martina Kušnírová ügye" című, 2018. április 19-i állásfoglalására ([6]),

— tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Unió alapértékeinek Magyarország általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapítására a Tanácsot felszólító javaslatról szóló, 2018. szeptember 12-i állásfoglalására ([7]),

— tekintettel a jogállamiság romániai helyzetéről szóló, 2018. november 13-i állásfoglalására ([8]),

— tekintettel a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok védelmét szolgáló átfogó uniós mechanizmus szükségességéről szóló, 2018. november 14-i állásfoglalására ([9]),

— tekintettel a nők jogai és a nemek közötti egyenlőség érvényesülése terén az Európai Unióban tapasztalható visszaesésről szóló, 2019. február 13-i állásfoglalására ([10]),

— tekintettel az Európai Unióban, különösen Máltán és Szlovákiában a jogállamiság és a korrupció elleni küzdelem helyzetéről szóló, 2019. március 28-i állásfoglalására ([11]),

— tekintettel a Daphne Caruana Galizia meggyilkolásával kapcsolatban napvilágot látott újabb információkat követően a jogállamiság máltai helyzetéről szóló, 2019. december 18-i állásfoglalására ([12]),

— tekintettel az LMBTI-személyekkel szembeni nyilvános megkülönböztetésről és gyűlöletbeszédről, többek között az LMBTI-mentes övezetekről szóló, 2019. december 18-i állásfoglalására ([13]),

— tekintettel „Az emberi jogok és a demokrácia helyzete a világban" című, 2018. évi éves jelentésről és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikájáról szóló, 2020. január 15-i állásfoglalására ([14]),

— tekintettel az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése alapján Lengyelországgal és Magyarországgal kapcsolatban folyamatban lévő meghallgatásokról szóló, 2020. január 16-i állásfoglalására ([15]),

— tekintettel a Covid19-világjárvány és annak következményei elleni küzdelemre irányuló összehangolt uniós fellépésről szóló, 2020. április 17-i állásfoglalására ([16]),

---

([3]) HL C 215., 2018.6.19., 162. o.
([4]) HL C 129., 2019.4.5., 13. o.
([5]) HL C 390., 2019.11.18., 117. o.
([6]) HL C 390., 2019.11.18., 111. o.
([7]) HL C 433., 2019.12.23., 66. o.
([8]) HL C 363., 2020.10.28., 8. o.
([9]) HL C 363., 2020.10.28., 45. o.
([10]) HL C 449., 2020.12.23., 102. o.
([11]) HL C 108., 2021.3.26., 107. o.
([12]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0103.
([13]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0101.
([14]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0007.
([15]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0014.
([16]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0054.

2021. június 24., csütörtök

— tekintettel a George Floyd halálát követő, rasszizmus elleni tiltakozásokról szóló, 2020. június 19-i állásfoglalására ([17]),

— tekintettel a Cseh Köztársaság miniszterelnöke elleni, uniós pénzeszközök hűtlen kezelése és lehetséges összeférhetetlenségek miatt indított büntetőeljárás újbóli megnyitásáról szóló, 2020. június 19-i állásfoglalására ([18]),

— tekintettel a jogállamiság Lengyel Köztársaság általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapításáról szóló tanácsi határozatra irányuló javaslatról szóló, 2020. szeptember 17-i állásfoglalására ([19]),

— tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, 2020. október 7-i állásfoglalására ([20]),

— tekintettel „A jogállamiság és az alapvető jogok Bulgáriában" című, 2020. október 8-i állásfoglalására ([21]),

— tekintettel a médiaszabadság megerősítéséről, az újságírók európai védelméről, a gyűlöletbeszédről, a dezinformációról és a platformok szerepéről szóló, 2020. november 25-i állásfoglalására ([22]),

— tekintettel „Az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban – A 2018–2019 közötti időszakra vonatkozó éves jelentés" című, 2020. november 26-i állásfoglalására ([23]),

— tekintettel a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről, az intézményközi megállapodásról, az Európai Uniós Helyreállítási Eszközről és a jogállamiságról szóló rendeletről szóló, 2020. december 17-i állásfoglalására ([24]),

— tekintettel az Uniónak az LMBTIQ-szabadság zónájává nyilvánításáról szóló, 2021. március 11-i állásfoglalására ([25]),

— tekintettel a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszer alkalmazásáról szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendeletről szóló, 2021. március 25-i állásfoglalására ([26]),

— tekintettel a Daphne Caruana Galizia meggyilkolásáról és a jogállamiság máltai helyzetéről szóló, 2021. április 29-i állásfoglalására ([27]),

— tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, 2016. októberi saját kezdeményezésű jogalkotási jelentést kísérő uniós hozzáadottérték-felmérésre,

— tekintettel a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus uniós hozzáadott értékéről készített, 2020. április 23-i előzetes értékelésére,

— tekintettel eljárási szabályzatának 54. cikkére,

— tekintettel a Költségvetési Ellenőrző Bizottság, a Jogi Bizottság, az Alkotmányügyi Bizottság és a Petíciós Bizottság véleményére,

— tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság jelentésére (A9-0199/2021),

---

([17]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0173.
([18]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0164.
([19]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0225.
([20]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0251.
([21]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0264.
([22]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0320.
([23]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0328.
([24]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0360.
([25]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2021)0089.
([26]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2021)0103.
([27]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2021)0148.

A. mivel az Európai Unió az EUSZ 2. cikkében rögzített értékeken, vagyis az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogai – tiszteletben tartásának értékein alapul, amelyek a tagállamok közös értékei, és amelyeket az uniós tagjelölt országoknak be kell tartaniuk, ha csatlakozni kívánnak az EU-hoz; mivel a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok egymást kölcsönösen erősítő értékek, amelyek sérelme rendszerszintű fenyegetést jelenthet az Unióra nézve; mivel a jogállamiság tiszteletben tartása az Unió egészét és a tagállamokat is köti minden kormányzati szinten, a nemzeti szint alatti szerveket is ideértve;

B. mivel a jogállamisággal kapcsolatos éves felülvizsgálati ciklus üdvözlendő kiegészítése az EUSZ 2. cikkében foglalt értékek megőrzésére szolgáló eszköztárnak azáltal, hogy az összes uniós tagállamban négy fő szempontrendszer alapján vizsgálja a jogállamiság helyzetét, közvetlen hatást gyakorolva a jogállamiság tiszteletben tartására; mivel a felülvizsgálatra éves ciklusokban kerül sor a jogállamiság garantálása és a problémák kialakulásának vagy súlyosbodásának megelőzése céljából;

C. mivel a Bizottság első jogállamisági jelentésének (2020. évi jelentés) hatálya korlátozott, hiszen nem terjed ki az EUSZ 2. cikkében meghatározott valamennyi uniós értékre;

D. mivel a Charta a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével a Szerződések szerves részévé vált, ezért immár jogilag kötelező érvényű az EU intézményei, ügynökségei és egyéb szervei, valamint a tagállamok számára az uniós jog alkalmazása során; mivel az uniós intézményekben és a tagállamokban egyaránt olyan kultúrát kell kialakítani, előmozdítani és megerősíteni, amely figyelemmel van az emberi jogokra, különösen, amikor az uniós jogot nemzeti szinten alkalmazzák, és amikor nem uniós országokkal építenek ki kapcsolatokat;

E. mivel a 2020. évi jelentés – bár felvet bizonyos aggályokat és ráirányítja a figyelmet bizonyos kérdésekre – nem ad kellő értékelést az egyes országok által végrehajtott változtatások eredményességéről, nem tartalmaz konkrét országspecifikus ajánlásokat, és azt sem vizsgálja meg, hogy az egyes országok idővel hogyan tartják be a jogállamiságot, ami akadályozhatja a kívánt megelőző hatás érvényesülését;

F. mivel az éves felülvizsgálat keretében végzett hatékony nyomon követés nélkül előfordulhat, hogy a 2020. évi jelentés nem előzi meg, nem tárja fel, illetve nem orvosolja ténylegesen a rendszerszintű kihívásokat és a jogállamiság terén tapasztalható visszalépéseket, amelyek az elmúlt években több uniós tagállamban is megfigyelhetők voltak; mivel a jogállamiság a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének való megfelelés és az Unió pénzügyi érdekei védelmének alapvető előfeltétele;

G. mivel az elmúlt néhány évben a Parlament által elfogadott állásfoglalások közül több is súlyos jogállamisági problémákat tárt fel bizonyos tagállamokban ([28]);

H. mivel az egyes országokban a jogállamiság és az alapvető jogok terén tapasztalható visszalépések komolyan aláássák a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség működésébe vetett kölcsönös bizalmat, és veszélyeztetik az EUSZ 3. cikkében foglalt uniós célkitűzéseket, ahogy azt több olyan eset is mutatja, amikor az európai elfogatóparancs az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatos komoly kétségek miatt került nyomás alá;

I. mivel a tagállamok ombudsmani intézményei és egyenlőségért felelős szervei meghatározó szerepet játszanak a jogállamiság legfőbb elveinek – például az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a jogszerű eljárás – védelmében;

J. mivel a Covid19-világjárványra adott vészhelyzeti intézkedések kihatottak az uniós polgárokat megillető alapvető jogok, például a szabad mozgáshoz való jog, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, a közérdekű információkhoz való hozzáférés, a magánélethez való jog, az egyesülési és gyülekezési szabadság gyakorlására, valamint hatással voltak a demokratikus fékekre és ellensúlyokra is; mivel rendkívül fontos biztosítani, hogy az uniós polgárok jogainak védelme érdekében működjenek a tényleges fékek és ellensúlyok a kormányok intézkedéseit illetően;

K. mivel több tagállam visszacsúszott a sajtószabadsággal kapcsolatos nemzetközi rangsorokban, és nőtt az újságírókkal szembeni erőszak; mivel a média szabadságát fenyegető veszélyek közé tartoznak az újságírók ellen irányuló zaklatások és támadások, az újságírók törvényben foglalt védelmének figyelmen kívül hagyása, a média „foglyul ejtése”, illetve a gazdasági vagy politikai indíttatású intézkedések a médiaszektorban; mivel a szólásszabadság és a sajtószabadság elfojtását célzó aggasztó fejlemények rossz példát mutatnak az Unión belül és a tagjelölt országokban;

([28]) Lásd például a 2018. március 1-jei, a 2018. április 19-i, a 2018. november 13-i, a 2019. március 28-i, a 2019. december 18-i, a 2020. június 19-i, a 2020. október 8-i és a 2021. április 29-i, fent említett állásfoglalásokat.

2021. június 24., csütörtök

L. mivel meg kell erősíteni és egyszerűsíteni kell a meglévő mechanizmusokat, és eredményes uniós mechanizmust kell kidolgozni a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok terén annak biztosítása érdekében, hogy az egész Unióban érvényesüljenek a Szerződésekben rögzített elvek és értékek;

M. mivel a kisebbségek jogainak tiszteletben tartása azon politikai kritériumok részét képezi, amelyeket a tagjelölt országoknak a csatlakozás időpontjában teljesíteniük kell; mivel az Unió fontos szerepet játszik abban, hogy a tagjelölt országokban biztosítsák a nemzeti és nyelvi kisebbségek jogainak tiszteletben tartását mivel a Parlament már kérte a Bizottságot ([29]), hogy fogadja el a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelmére vonatkozó uniós minimumszabályok közös keretét, amely mélyen beágyazódik a demokráciát, a jogállamiságot és az alapvető jogokat az egész Unióban garantáló jogi keretbe;

I. ***A 2020. évi jogállamisági jelentés: tanulságok 2021-re***

1. üdvözli a Bizottság első éves jogállamisági jelentését; elengedhetetlennek tartja a tágabb uniós jogállamisági nyomonkövetési és végrehajtási struktúra kialakítását; ismét hangsúlyozza, hogy idejében fel kell ismerni és meg kell előzni az alapvető jogok és a jogállamiság megsértését, ahelyett, hogy csak utólag reagálunk, amikor ismételten sor kerül ilyen jogsértésekre; ezért szorgalmazza az új eszköz továbbfejlesztését;

2. üdvözli, hogy az igazságszolgáltatási rendszerek működése, a korrupcióellenes keret, a tömegtájékoztatás sokszínűsége és a fékekkel és ellensúlyokkal kapcsolatos bizonyos intézményi kérdések, ideértve bizonyos mértékig a civil társadalom mozgásterét is, részét képezik a Bizottság által a tagállamokban fennálló jogállamisági helyzetről készített éves áttekintésnek; kéri továbbá, hogy az éves jelentések tartalmazzák a Velencei Bizottság által 2016-ban elfogadott jogállamisági ellenőrzőlista egyes fontos elemeit, többek között a hatóságok önkényességének és hatalommal való visszaélésének megakadályozására szolgáló jogi biztosítékokat, a jogi szakma függetlenségét és pártatlanságát, valamint a törvény előtti egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet; ösztönzi a Bizottságot, hogy emelje ki a tagállamokban tapasztalható pozitív tendenciákat is, amelyek követendő jó példaként szolgálhatnak mások számára;

3. megelégedéssel állapítja meg, hogy a jelentés országspecifikus fejezeteket tartalmaz; üdvözli a Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy együttműködjön a nemzeti kormányokkal és a nemzeti parlamentekkel, valamint a civil társadalommal és az egyéb nemzeti szereplőkkel; ösztönzi a Bizottságot, hogy a jogállamisággal kapcsolatos kihívások súlyosságának jobb felmérése céljából tegyen több erőfeszítést annak érdekében, hogy mélyrehatóbb országelemzések készüljenek; úgy véli, hogy a nemzeti hatóságokkal és a civil társadalommal való szélesebb körű együttműködés és párbeszéd megvalósítása érdekében több időt kellene fordítani a Bizottság országlátogatásaira, többek között a helyszíni látogatásokra; úgy véli, hogy a Bizottságnak nagyobb figyelmet kellene irányítania ezekre az országlátogatásokra, hogy nemzeti szinten elősegítse a jogállamiság kultúrájának kialakulását;

4. üdvözli, hogy minden tagállamot ugyanazon mutatók alapján és ugyanazon módszertan szerint vizsgálnak; hangsúlyozza, hogy a különböző természetű jogsértések egyenértékűként való bemutatása azzal a kockázattal jár, hogy a jogállamiságot érintő legsúlyosabb jogsértéseket elbagatellizálják; sürgeti a Bizottságot, hogy jelentésében tegyen különbséget a jogállamiságot érintő rendszerszintű és az egyedi, egymástól független jogsértések között; hangsúlyozza, hogy az éves jogállamisági jelentés megelőző jelleggel is fejthet ki előnyös hatásokat; úgy véli, hogy alaposabb vizsgálatra van szükség annak értékeléséhez, hogy a jelentés valóban kellő megelőző hatást fejtett-e ki; mindenesetre úgy véli, hogy az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárás alá vont tagállamok esetében egyértelműen kijelenthető, hogy ilyen hatások nem érvényesültek; úgy véli, hogy a 2020. évi jelentés tartalmazhatott volna mélyrehatóbb és átláthatóbb értékeléseket, amelyek megállapítják, hogy vannak-e súlyos hiányosságok és fennáll-e az uniós értékek megsértésének kockázata vagy tényleges megsértése az egyes országfejezetekben elemzett pillérek tekintetében; úgy véli, hogy ezekre az értékelésekre szükség van a jogállamiság helyzetével kapcsolatos következtetések levonásához, továbbá a nyomonkövetési intézkedések, valamint a korrekciós intézkedések és eszközök maghatározásához; a jövőbeli jelentésekben szintetikus megközelítést szorgalmaz annak érdekében, hogy egyértelműen megállapítható legyen, hogy a tagállamokon belül hol vannak a legjelentősebb kockázatok és problémák; felhívja a Bizottságot, hogy ennek megfelelően aktualizálja módszertanát, és indokolatlan késedelem nélkül tájékoztassa a Parlamentet;

5. úgy véli, hogy a 2020. évi jelentés túlságosan leíró jellegű és nem végez megfelelő elemzést; kéri a Bizottságot, hogy a jelentés a jövőben legyen elemzőbb jellegű; úgy véli, hogy a jövőbeni jelentéseknek tartalmazniuk kell arra vonatkozó országspecifikus ajánlásokat, hogy miként kell kezelni az azonosított aggályokat és miként kell orvosolni a problémákat, akár végrehajtási határidőket szabva és adott esetben nyomon követendő referenciaértékeket határozva meg; kéri a Bizottságot, hogy a jelentésekben vázolja fel az ajánlások és a korrekciós intézkedések végrehajtásának nyomon követését;

([29]) Az Európai Parlament állásfoglalása (2018. november 13.) az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról (HL C 363., 2020.10.28., 13. o.)

6. aggodalmát fejezi ki a médiaszabadság romlásának a jelentésben elemzett más területekre továbbgyűrűző hatásai miatt; úgy véli, hogy az egyetemi tanárok, újságírók, bírák, jogi szakemberek, civil társadalmi szervezetek és aktivisták elleni lejáratókampányok és különösen a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek célja az érintettek függetlenségének és cselekvőképességének korlátozása, valamint elrettentő hatás kiváltása;

7. ezért kéri, hogy integráltabban elemezzék a jelentésben szereplő négy pillér közötti összefüggéseket, valamint azt, hogy a hiányosságok együttes hatása hogyan vezethet a jogállamiságot érintő rendszerszintű jogsértésekhez vagy azok kockázatának megjelenéséhez, és jelezzék, ha ezek a hiányosságok érintik vagy veszélyeztetik az uniós pénzügyi érdekeket;

8. úgy véli, hogy az éves jelentéseknek fel kell tárniuk az uniós szinten jelentkező, általános tendenciákat; úgy véli, hogy a 2020. évi jelentésből hiányzik az egész EU-ra kiterjedő perspektíva; kéri a Bizottságot, hogy mutassa be azokat az eseteket, amikor a valamely tagállamban alkalmazott, a jogállamiságot, a médiaszabadságot, a fékeket és egyensúlyokat vagy a korrupció elleni küzdelmet aláásó bizonyos intézkedések vagy gyakorlatok mások számára követendő példává válnak, vagy amikor az ilyen gyakorlatok súlyossága és hatóköre hatással lehet az Unió egészére; kéri a Bizottságot, hogy értékelje, mennyire veszélyeztetik az ilyen támadások a demokrácia minőségét az Unióban; kéri, hogy a jelentések elemzéseiben kezeljék prioritásként ezeket a tendenciákat – ideértve az uniós jogrend nemzeti alkotmánybíróságok általi megkérdőjelezését –, hogy útmutatást tudjanak nyújtani az uniós szintű korrekciós intézkedésekhez; kéri a Bizottságot, hogy érthető példákon keresztül szemléltesse a módszeres dezinformációs és külföldi beavatkozási kampányokat, amelyek célja, hogy aláássák az állami intézményekbe és a független médiába vetett közbizalmat, ugyanakkor a tagállamokat a tekintélyelvű kormányzási struktúrák felé tereljék;

9. sajnálja, hogy a 2020. évi jelentés nem foglalkozik kellő részletességgel minden jogállamisági problémával; felkéri a Bizottságot, hogy fejlessze országspecifikus szakértelmét és kapacitását, hogy gyorsabban tudjon reagálni a tagállamokban bekövetkező kedvezőtlen fejleményekre; kéri a Bizottságot, hogy fordítson elegendő forrást a jogállamiság Unión belüli nyomon követésére és érvényesítésére;

10. hangsúlyozza, hogy a jogszabályoknak, a jogállamiságnak, a fékeknek és az ellensúlyoknak, valamint a demokratikus intézményeknek, ideértve azok függetlenségét is, nemcsak de jure, hanem de facto is működőképesnek kell lennie a tagállamokban;

Igazságszolgáltatási rendszerek

11. üdvözli a tagállami igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségének, minőségének és hatékonyságának nyomon követését, ideértve a nemzeti ügyészségek és azoknak az uniós jog betartását biztosító hatékony bírói jogvédelem biztosítására való képességének nyomon követését is; úgy véli, nyomon kell követni azt is, hogy mindenki számára biztosított-e az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, ideértve az uniós szintű igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést is, valamint az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés garantálása érdekében tett erőfeszítéseket és az arra fordított forrásokat; aggasztónak tartja, hogy az uniós polgároknak nem áll rendelkezésére olyan közvetlen jogorvoslati mechanizmus, amely a Chartában előírtak szerint lehetővé tenné jogaik védelmét; úgy véli, hogy a jelentéseknek a statikus éves pillanatképeknél többre kell törekedniük, és az egyes országokra vonatkozó fejezetekben releváns információkat kell tartalmazniuk a jogállamiság helyzetéről, ideértve az új fejlemények hátteréül szolgáló megfelelő előzmények és politikai kontextus leírását, hogy lehetővé tegyék az igazságszolgáltatási rendszerek de jure és de facto függetlenségének pontos, dinamikus és átfogó értékelését, beleértve az ügyvédek és a jogi szakma függetlenségét is, továbbá e jelentéseknek az előző 12 hónapnál hosszabb időszakot kellene felölelniük; hangsúlyozza, hogy megfelelő jogállamisági normákat kell biztosítani az uniós polgárok és lakosok számára az EU-n belüli szabad mozgáshoz való joguk gyakorlása során; hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatáshoz való tényleges és valamennyi polgár számára elérhető hozzáférés a jogállamiság egyik sarokköve, amit – kiszolgáltatottságukra tekintettel – különösen biztosítani kell a más tagállamban szakmai tevékenységet végző idénymunkásoknak és határt átlépő munkavállalóknak;

12. hangsúlyozza, hogy a jól működő, független és hatékony igazságszolgáltatási rendszerek elengedhetetlenek a jogállamiság megőrzéséhez; emlékeztet arra, hogy a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek is az uniós igazságszolgáltatási rendszer részét képezik; hangsúlyozza, hogy a polgárok alapvető jogainak és szabadságainak védelme érdekében az igazságszolgáltatási rendszereknek és a bíráknak függetlennek kell lenniük, tehát védeni kell őket mindennemű – többek között a politikai hatóságok részéről tapasztalható – közvetlen vagy közvetett nyomástól, fenyegetéstől, illetve beavatkozástól; üdvözli, hogy az igazságügyi testületek összetételét, a kinevezési módszereket, valamint a szolgálati időt, a kizárás és elbocsátás okát, az előmenetelt, a fegyelmi eljárást és a szankciókat meghatározó mechanizmusokat is az igazságszolgáltatás függetlenségének mutatóiként határozták meg; hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatás tényleges függetlenségének ellenőrzése érdekében e paramétereket folyamatosan ellenőrizni kell a tagállamokban az összes fék és ellensúly átfogó értékelése keretében, ugyanakkor el kell kerülni, hogy ez az ellenőrzés csak a paraméterek egy szűkített körére összpontosítson;

2021. június 24., csütörtök

13. megjegyzi, hogy a 2020. évi jelentés jogosan tér ki arra, hogy időszerű az igazságszolgáltatási eljárások és a bírák képzésének digitalizációja; emlékeztet arra, hogy továbbra is jelentős különbségek vannak a tagállamok között a jogi szakmáknak szentelt képzéseken való részvétel szintje tekintetében; sajnálja, hogy a jelentés nem foglalkozik az ügyvédek képzésével;

14. riasztónak tartja, hogy egyes tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek függetlensége határozottan romlik, valamint egyre nyíltabban nem tartják be az uniós jogot, beleértve az EUB ítéleteit is; megjegyzi, hogy az igazságszolgáltatás függetlensége egyes tagállamokban továbbra is komoly aggodalomra ad okot, amint az némelyik országfejezetben is tükröződik; felhívja a Bizottságot, hogy egyértelműen értékelje és jelölje meg ezeket a hiányosságokat és azokat a feltárt tényeket, amelyeket a jogállamiság súlyos megsértésével fenyegető egyértelmű kockázatként azonosított; mély aggodalommal tölti el, hogy a Bizottság nem reagál azonnal és jogi úton az országfejezetekben azonosított, jogállamiságot érintő komoly kockázatokra, különösen azután, hogy ezek a jogállamiság megsértésével ténylegesen valóra is válnak; felszólítja a Bizottságot, hogy végezze el a különböző nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek érdemi, egyszerű és egyértelmű értékelését, és emelje ki, hogy hol lehet alkalmazni a bevált gyakorlatokat a hasonló rendszerekben, és hogyan lehetne kezelni a hasonló hiányosságokat;

15. kiemeli, hogy az EUSZ 17. cikkének (1) bekezdésével összhangban a Bizottságnak biztosítania kell a Szerződések és a másodlagos jogszabályok alkalmazását, beleértve azokat az eseteket is, amikor az EUSZ 2. cikkében meghatározott értékek súlyos megsértésének az országfejezetekben azonosított kockázata a 2020. évi jelentés közzétételét követően tényleges jogsértésekben materializálódott;

16. elítéli a Magyarországon és Lengyelországban annak érdekében folytatott politikai nyomásgyakorlást, hogy a nemzeti bíróságok ne kezdeményezhessenek az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárásokat, amivel azt kívánták megakadályozni, hogy a nemzeti bírák kérdéseket tegyenek fel a Bíróságnak az igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó uniós követelményekkel kapcsolatban; úgy véli, hogy ez a gyakorlat ellentétes a Szerződésekkel és a vonatkozó rendelkezések EUB általi állandó értelmezésével; megdöbbenésének ad hangot amiatt, hogy egyre gyakrabban és szándékosan nem tesznek eleget az Európai Unió Bírósága által hozott ítéleteknek; úgy véli, hogy ezek a jogszerűtlen fejlemények rendszerszintű fenyegetést jelentenek az uniós jog egységére és következetességére, valamint az Unió egészének működésére nézve; felkéri a Bizottságot, hogy a jövőbeli jelentéseiben szerepeltessen részletes adatokat arról, hogy a tagállamok betartják-e az Európai Unió Bíróságának ítéleteit; ezért úgy véli, hogy a soron következő éves jelentésekben az értékelés során súlyos jogsértésekként kell figyelembe venni az EUB által hozott ítéletek tiszteletben tartásának elmulasztását; sürgeti a Bizottságot, hogy haladéktalanul biztosítson megfelelő jogi válaszokat abban az esetben, ha megtagadják az EUB ítéleteinek végrehajtását és tiszteletben tartását, ideértve az EUMSZ 260. cikke szerinti keresetindítást is; kéri a Bizottságot, hogy szorosan kövesse nyomon a nemzeti bíróságok által az uniós jog nemzeti alkotmányos normákkal szembeni elsőbbségével kapcsolatos döntéseit, és indítson kötelezettségszegési eljárást azon tagállamokkal szemben, amelyek következetesen megsértik ezt az elvet; elítéli továbbá, hogy Lengyelország miniszterelnöke arra kérte a lengyel alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a nemzeti alkotmányos normák uniós joggal szembeni elsőbbségét;

17. megjegyzi, hogy a polgári, büntetőjogi és közigazgatási bírósági eljárások lassúsága komoly veszélyt jelent, nem utolsó sorban a jogállamiság tiszteletben tartása szempontjából; kéri a Bizottságot, hogy jövőbeli jelentéseiben az egyes tagállamok vonatkozásában térjen ki a börtönkörülmények, a bírósági ügyhátralékok és a tárgyalások átlagos időtartamának értékelésére is;

Korrupcióellenes keret

18. üdvözli, hogy az egyes országokról szóló fejezetek külön alfejezetben foglalkoznak a korrupcióellenes erőfeszítésekkel, mivel a rendszerszintű korrupció aláássa mind a jogállamiság működését, mind pedig az uniós polgároknak a hatóságok, a köztisztviselők és az igazságszolgáltatás által hozott határozatokba vetett bizalmát; hangsúlyozza, hogy a korrupció a közpénzek eredeti rendeltetése szerinti közérdekű felhasználásától való átirányítása által csökkenti a közszolgáltatások színvonalát és minőségét, amivel az alapvető jogoknak is árt; rámutat arra, hogy bár a nemzeti korrupcióellenes jogszabályok, politikák és stratégiák megléte előrelépésnek tekinthető, azok végrehajtását és későbbi gyakorlati hatékonyságát is értékelni kell, mivel azok kulcsfontosságúak a jogállamiság szempontjából; hangsúlyozza, hogy a korrupcióellenes kereteknek ki kell terjedniük többek között az etikai szabályokra, a figyelemfelkeltő intézkedésekre, a vagyonnyilatkozatokra vonatkozó szabályokra, az összeférhetetlenségekre, a közbeszerzésekre, a belső kontrollmechanizmusokra, a lobbitevékenységre vonatkozó szabályokra és a forgóajtó-jelenségekre; felszólítja tagállamokat és az intézményeket, hogy dolgozzanak ki hatékony eszközöket a korrupció és csalás kockázatának megelőzésére és észlelésére, eseteinek megszüntetésére és szankcionálására, valamint mechanizmusokat az ilyen ügyekből származó nyereség visszafizettetésére, különösen az uniós és nemzeti forrásból származó közpénzek felhasználásának rendszeres nyomon követése révén; megjegyzi, hogy továbbra is nagyrészt hiányzik a 2020. évi jelentésből annak értékelése, hogy a korrupcióellenes keret mennyiben tudja kivédeni a korrupcióval kapcsolatos kockázatokat a közbeszerzések területén;

19. felkéri a Bizottságot, hogy fektessen nagyobb hangsúlyt az uniós forrásokkal való visszaélésekre, különös tekintettel a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendeletre, és vizsgálja felül az egyes tagállamok nyomozó- és vádhatóságainak megfelelő működését az uniós költségvetés végrehajtását vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét

érintő csalással – többek között adócsalással –, korrupcióval vagy az uniós jog ezzel összefüggő egyéb megsértésével kapcsolatos nyomozás és vádeljárás tekintetében; aggodalmát fejezi ki annak potenciálisan növekvő kockázatával kapcsolatban, hogy egyes tagállamokban az uniós költségvetéssel való visszaélést a jogállamiság gyengítésének eszközeként alkalmazzák;

20. mély aggodalmát fejezi ki a korrupcióval kapcsolatos bűncselekmények okozta növekvő fenyegetés miatt; kéri a Bizottságot, hogy a jelentés megállapításaira támaszkodva frissítse és szükség esetén javítsa az uniós korrupcióellenes jogszabályokat, hogy jobb választ tudjon adni a feltárt hiányosságokra, továbbá léptessen életbe megfelelő szakpolitikákat a tagállami bírói korrupció leküzdésére; hangsúlyozza, hogy a növekvő korrupció veszélyt jelent az Unió jogrendjének kohéziójára, közös politikáinak hatékonyságára, az alapvető jogok védelmére, nemzetközi hitelességére és egységes piacának működésére, amelyek szempontjából fontos szerepet játszik a jogállamiság; felszólítja a Bizottságot, hogy vázolja fel a bevált gyakorlatokat, azonosítsa a korrupcióra különösen érzékeny területeket, és fogalmazzon meg a javításra irányuló országspecifikus ajánlásokat, továbbá használja fel a birtokában lévő tudást az uniós korrupcióellenes keret aktualizálására és megerősítésére;

21. emlékeztet a visszaéléseket bejelentő személyek alapvető szerepére a szervezett bűnözéssel, korrupcióval és pénzmosással kapcsolatos bűncselekmények elleni küzdelemben;

22. figyelmeztet arra, hogy az összes tagállamra kiterjedő, egységes, naprakész és összesített statisztikák hiánya, valamint az uniós programok kedvezményezettjeivel kapcsolatos információgyűjtés kihívásai akadályozzák a korrupciós bűncselekmények kivizsgálására és büntetőeljárás alá vonására vonatkozó adatok értékelését és összehasonlítását; felszólítja ezért a Bizottságot, hogy támogassa és mozdítsa elő az ilyen bűncselekmények fogalommeghatározásának uniós szintű harmonizációját, valamint biztosítsa a meglévő adatkészletek és az újak kidolgozására szolgáló módszertan jobb felhasználását annak érdekében, hogy Unió-szerte összehasonlítható adatok álljanak rendelkezésre a korrupciós ügyek kezeléséről; kiemeli az uniós intézmények, a tagállamok, az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) és az Európai Ügyészség (EPPO) közti együttműködés támogatásának és megerősítésének jelentőségét a korrupció elleni küzdelemben; úgy véli, hogy a korrupció elleni küzdelemhez nemcsak egyértelmű felhatalmazásra van szükség, hanem jóval nagyobb költségvetésre, több erőforrásra és a fent említett intézmények és szervek munkájához szükséges, egyéb formában történő támogatásra is;

A véleménynyilvánítás szabadsága: a média szabadsága és sokszínűsége, a művészi és tudományos élet szabadsága

23. üdvözli, hogy a jelentésbe külön fejezetet illesztettek be a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének nyomon követéséről; különösen örvendetesnek tartja, hogy nagy hangsúlyt helyeztek az újságírók biztonságára; sürgeti a Bizottságot, hogy készítsen értékelést a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének védelmét szolgáló nemzeti keretek hatékonyságáról és eredményességéről; hangsúlyozza, hogy nyomon kell követni a média helyzetét a tagállamokban, különösen a kormányok által a kritikus média elhallgattatására és/vagy a szabadság és a pluralizmus aláásására tett intézkedések vizsgálata révén, elkerülendő annak kockázatát, hogy a tájékoztatás kevesek kezében koncentrálódjon, ami akadályozhatja a szabad és független információk terjesztését;

24. sajnálatosnak tartja, hogy nemzeti szinten nem készült értékelés a közszolgálati és magán médiaágazatról, valamint annak a nemzeti hatóságoktól, politikai pártoktól vagy egyéb beavatkozástól való de jure és de facto függetlenségének mértékéről, sem a lehetséges összeférhetetlenségekről, a médiakoncentrációról vagy a média tulajdonviszonyainak átláthatóságáról; kiemeli, hogy biztosítani kell a magán-médiavállalkozók pénzügyi függetlenségét és a fenntartható tevékenységük feltételeit, hogy elkerülhető legyen a média politikai befolyásolása; kiemeli a közszolgálati média pótolhatatlan szerepét, és hangsúlyozza, hogy elengedhetetlen a politikai befolyástól való függetlenségük és szabadságuk biztosítása és fenntartása; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a nemzeti médiaszabályozó szervek de jure és de facto függetlenségének mértékéről nem készült értékelés; úgy véli, hogy szorosan nyomon kell követni az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 2018. évi irányelv ([30]) 30. cikkének megfelelő végrehajtását, és hogy e folyamatot követően – indokolt esetben – mielőbb kezdeményezni kell a kötelezettségszegési eljárásokat; e tekintetben kéri a Bizottságot, hogy vizsgálja meg az újságírók megfélemlítésére és rágalmazására irányuló – különösen a közszolgálati műsorszolgáltatók által tett – kísérleteket;

25. riasztónak tartja, hogy a 2020. évi jelentés közzététele óta egyes tagállamokban fokozódó mértékben romlik a tömegtájékoztatás szabadsága és sokszínűsége; rendkívül aggasztónak találja, hogy az Unióban bizonyos újságíróknak és a médiában dolgozóknak fizikai, lelki és gazdasági fenyegetésekkel, visszaélésekkel, bűncselekményekkel, sőt merényletekkel kell szembenézniük a tevékenységük miatt, és emlékeztet arra, hogy az ilyen támadások gyakran öncenzúrához vezetnek; felszólítja a Bizottságot, hogy a jövőbeli jelentések országfejezeteiben adjon áttekintést az újságírók ellen Unió-szerte elkövetett támadásokról, kiemelt figyelmet fordítva az újságírók ellen elkövetett gyilkosságokra, és vizsgálva az ezt követő nyomozások és büntetőeljárások politikai befolyástól való függetlenségét, és a tagállamok által ezzel kapcsolatban hozott válaszintézkedéseket;

([30]) HL L 303., 2018.11.28., 69. o.

26. aggodalommal állapítja meg, hogy a média szabadságát érintő kihívások összefüggnek a művészi szabadság és a tudományos élet szabadságának gyengítésével; ezért kéri, hogy ezt a pillért terjesszék ki a véleménynyilvánítás szabadságának valamennyi aspektusára, beleértve a gyűlöletbeszéd elleni küzdelmet, és ennek megfelelően igazítsák ki a pillér címét;

27. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy egyes kormányok és befolyásos személyek jogi eszközöket alkalmaznak a kritikusok elhallgattatására, például a közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket indítanak vagy olyan jogszabályokat hoznak, melyek a véleménynyilvánítás szabadságát az alapvető emberi jogokkal összeegyeztethetetlen módon korlátozzák; kéri a tagállamokat, hogy alkossanak jogszabályokat az újságírók e gyakorlatokkal szembeni védelme céljából; kéri a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni uniós jogszabályra annak érdekében, hogy megvédje az újságírókat a zaklató perektől;

28. megállapítja, hogy a médiaszabadság romlásának egyik következménye, hogy a kisebbségeket – például az LMBTI személyeket, a migránsokat és menekülteket – gyakran kormányok vezetésével bűnbaknak kiáltják ki és támadják, ami az e csoportok elleni gyűlöletbeszéd és a média cenzúrájának fokozódásához vezet; kéri a Bizottságot, hogy a jövőbeli jelentésekben értékelje, hogy a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd milyen hatással vannak a megkülönböztetésre;

A fékekkel és ellensúlyokkal kapcsolatos egyéb intézményi kérdések, ideértve a civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezet védelmét

29. üdvözli a jelentés fékekről és ellensúlyokról szóló pillérét és a Covid19-világjárvány elleni küzdelem érdekében hozott rendkívüli intézkedések vizsgálatát; emlékeztet, hogy a világjárvány leküzdéséhez olyan, a kormányok által irányított szükséghelyzeti intézkedésekre van szükség, amelyek tiszteletben tartják a jogállamiságot, az alapvető jogokat és a demokratikus elszámoltathatóságot, és hogy ezek az intézkedések a Covid19 terjedésének megfékezésére irányuló minden erőfeszítés alapját képezik; úgy véli, hogy a rendkívüli hatáskörök esetében fokozottabb ellenőrzésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy azokat ne használhassák ürügyként a hatalmi egyensúly tartós megváltoztatására; riasztónak tartja, hogy a Covid19 okán hozandó vészhelyzeti intézkedések ürügyén diszkriminatív jogszabályok soron kívüli bevezetésére is sor került; kéri a Bizottságot, hogy továbbra is kövesse nyomon a rendkívüli intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy a törvényjavaslatok előkészítése és elfogadása időben és átlátható módon történjen, azok szükségesek és arányosak, társadalmilag méltányosak és időben korlátozottak legyenek, továbbá hogy a bíróságok bezárása ne akadályozza aránytalan mértékben a bírósági jogorvoslathoz való hozzáférést; kiemeli e tekintetben a parlamenti ellenőrzés és a civil társadalommal folytatott konzultáció szerepét; kéri a Bizottságot, hogy továbbra is kövesse nyomon, hogy az intézkedéseket fokozatosan, megfelelő időben megszüntetik-e; ösztönzi a Bizottságot annak biztosítására, hogy a tagállamok a Covid19-világjárvány idején és azt követően is tiszteletben tartsák, védjék és támogassák az uniós polgárok jogait;

30. emlékeztet a párizsi elvekkel teljes összhangban lévő, független nemzeti emberi jogi intézmények és ombudsmani szervek, valamint az esélyegyenlőségi szervek fontosságára az uniós polgárok jogainak megőrzése és a jogállamiság nemzeti, regionális és helyi szintű védelme szempontjából; mélységesen aggasztja, hogy Lengyelországban nemrég kísérletek történtek a nemzeti ombudsman végrehajtó hatalmi ágtól való függetlenségének korlátozására; üdvözli, hogy a 2020. évi jelentés külön kitér az ombudsmani intézmények szerepére; kéri a Bizottságot, hogy a következő éves ciklusban szenteljen nagyobb figyelmet a nemzeti ombudsmanok és esélyegyenlőségi szervek tevékenységeinek, mélyrehatóbban vizsgálva a működésüket, a függetlenségük mértékét és a megfelelő biztosítékok biztosításához nyújtott tényleges hozzájárulásukat; különösen hangsúlyozza, hogy a 2020. évi jelentés közzététele óta egyes tagállamok esélyegyenlőségi szerveinek függetlensége gyengült, ami közvetlen fenyegetést jelent a polgárok alapvető jogaira nézve; ismét aggodalmának ad hangot amiatt, hogy egyes tagállamokban egyre jobban szűkül a független civil társadalom, különösen a nőjogi szervezetek, a kisebbségi szervezetek és az emberijog-védők mozgástere, többek között a tevékenységek bűncselekménnyé nyilvánítása, az észszerűtlen adminisztratív terhek bevezetése, a finanszírozáshoz való hozzáférés korlátozása, az érdekérvényesítéshez nyújtott pénzügyi támogatás csökkentése, valamint a gyülekezési és szervezkedési szabadság korlátozása miatt;

31. hangsúlyozza az egészséges civil környezet fontosságát az uniós értékek előmozdítása és nyomon követése, a kormányok ezen értékek tiszteletben tartása tekintetében történő elszámoltatása, valamint a jogállamiság eróziójának ellensúlyozása és a jogállamiság kultúrájának előmozdítása szempontjából; felszólítja a Bizottságot, hogy a 2021. évi jelentésben alaposabban értékelje a civil környezetet; előnyösnek tekinti a civil társadalmi tevékenységeket elősegítő környezetre vonatkozó egyértelmű referenciaértékek meghatározásának vizsgálatát, ennek az elemzési területnek a hosszú távú további megerősítése céljából, ideértve többek között a civil szabadságjogok gyakorlását lehetővé tévő jogi környezetet, a civil szervezetek pénzügyi életképességének és fenntarthatóságának kereteit, köztük az államilag szervezett nem kormányzati szervezetek problémakörét, a döntéshozatalhoz való hozzáférést és az abban való részvételt, az információkhoz való hozzáférés jogát, a biztonságos környezetet, többek között a verbális és fizikai támadások előfordulása és az azokra adott reakciók, a rágalmazási kampányok és a jogi, közigazgatási és pénzügyi zaklatások – többek között a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek révén – valamint azoknak az aktív polgári szerepvállalásra más országban gyakorolt hosszú távú hatása tekintetében; ismét hangsúlyozza, hogy az uniós intézményeknek nyílt, átlátható és

rendszeres párbeszédet kell fenntartaniuk az érdekképviseleti szervezetekkel és a civil társadalommal; felszólítja a Bizottságot, hogy a jövőbeli jelentésekben értékelje, hogy minden tagállamban garantálják-e az uniós polgárok politikai jogainak gyakorlását;

32. sajnálatának ad hangot amiatt, hogy Magyarország nem hajtotta végre az EUB ítéletét a civil szervezetek Magyarországon kívül letelepedett személyek általi finanszírozására vonatkozó jogellenes korlátozásokkal kapcsolatban, ami önmagában a jogállamiság súlyos megsértésének minősül, és ez hozzájárult az országban a civil társadalom mozgásterének szűküléséhez; sürgeti a Bizottságot, hogy Magyarország ellen indítson eljárást az EUB előtt, és sürgősen kérjen visszatartó erejű pénzügyi szankciókat az EUMSZ 260. cikke alapján; aggodalommal jegyzi meg, hogy egyre több tagállam fogad el olyan jogszabályokat, amelyek súlyosan korlátozzák az egyesülési szabadságot és a civil társadalmi szervezetek véleménynyilvánítási szabadságát, és ezáltal hozzájárulnak a civil társadalom mozgásterének szűküléséhez;

33. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a jelentés nem ismeri el egyértelműen a demokrácia és a jogállamiság egyes tagállamok nemzeti hatóságai által szervezett szándékos visszaszorítására irányuló folyamatot, valamint a fékek és ellensúlyok fokozatos eltörlésén alapuló (fél)autokratikus rendszerek ezt követő fokozatos létrehozását; felszólítja a Bizottságot, hogy ismerje el és vegye figyelembe az elismert és bevett szervezetek által készített számos éves jelentést és mutatót, amelyek értékelik, hogy a tagállamok az idő múltával tiszteletben tartják-e a demokráciát, a jogállamiságot és az emberi jogokat;

A jelentés hatálya – a hiányzó területek

34. sajnálatosnak tartja, hogy a 2020. évi jelentés nem tér ki teljes körűen a demokrácia és az alapvető jogok EUSZ 2. cikke szerinti értékeire, amelyek azonnal sérülnek, amint egy országban visszalépések történnek a jogállamiság terén;

35. felszólítja a Bizottságot, hogy illesszen be az EU-hoz csatlakozó tagjelölt és potenciális tagjelölt országokra vonatkozó országfejezeteket, amelyek tartalmazzák az igazságszolgáltatási rendszerük, a korrupcióellenes keretek, a tömegtájékoztatás szabadságával és sokszínűségével kapcsolatos helyzet, valamint az intézményi fékek és ellensúlyok mélyreható elemzését;

36. megismétli, hogy szoros kapcsolat áll fenn a jogállamiság, a demokrácia és az alapvető jogok, valamint az EUSZ 2. cikkében és a Chartában foglalt értékek tudatosításának szükségessége között; felszólítja a Bizottságot, hogy vegye fontolóra a Charta által garantált valamennyi jog alkalmazásának beillesztését a jövőbeli jelentések körébe; hangsúlyozza, hogy a tagállamok által az uniós jog hatályán belül tett intézkedéseknek tiszteletben kell tartaniuk a Chartában foglalt jogokat és elveket; kitart ezért amellett, hogy fenn kell tartani a kapcsolatot a jogállamiság biztosítása és a törvény előtti egyenlőség, a független és pártatlan bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jog, a tisztességes eljáráshoz való jog, a tanácsadáshoz, védelemhez és képviselethez való jog, az elegendő forrással nem rendelkezők számára nyújtott független költségmentesség, valamint a Charta 41. cikkében meghatározott megfelelő ügyintézéshez való jog között;

37. határozottan elítéli, hogy egyes uniós tagállamokban nem tartják be teljes mértékben az uniós és a nemzetközi jogszabályokat, például a megkülönböztetés elleni küzdelem vagy a menekültügy területén, amit jól példáz az, hogy Magyarország nem hajtott végre az EUB és az Emberi Jogok Európai Bírósága által a menekültügyi eljáráshoz való hozzáféréssel kapcsolatban hozott számos ítéletet – ideértve az automatikus és jogellenes fogva tartást és az élelmiszer korlátozását –, ami sérti a migránsok és menedékkérők nemzetközi védelem kérelmezéséhez való jogát;

38. hangsúlyozza aggodalmát amiatt, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek, köztük a fogyatékossággal élők, a gyermekek, a vallási kisebbségek – különösen az egyre növekvő antiszemitizmus és iszlamofóbia idején Európában –, a romák és az etnikai és nyelvi kisebbségekhez tartozó más személyek, a migránsok, a menedékkérők, a menekültek, az LMBTI+ személyek és az idősek, valamint a nők továbbra is úgy látják, hogy jogaikat az EUSZ 2. cikkét megsértve Unió-szerte nem tartják teljes mértékben tiszteletben; hangsúlyozza a jogállamiság romlása, valamint az emberi jogok és a kisebbségi jogok megsértése közötti egyértelmű összefüggést az érintett a tagállamokban; felszólítja a Bizottságot, hogy értékelje a demokrácia és az alapvető jogok tartós megsértését Unió-szerte, beleértve a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek elleni támadásokat is;

39. üdvözli a Bizottság bejelentését a Charta alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégiájáról; úgy véli, hogy minden évben egyetlen, előre meghatározott témára összpontosítva nem lehetséges kiemelni a Charta megsértésének az adott évre eső egyéb súlyos eseteit; úgy véli, hogy egy ilyen éves felülvizsgálatnak egy átfogó nyomonkövetési mechanizmus alapjául kell szolgálnia, és ezért módszertanát, ciklusát és hatókörét össze kell hangolni az éves jelentésekkel; sajnálatát és aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság vonakodik kötelezettségszegési eljárást indítani a Charta megsértése miatt;

2021. június 24., csütörtök

40. felszólítja a tagállamokat, hogy készítsenek éves jelentéseket a demokráciáról, a jogállamiságról és az alapvető jogokról, beleértve az egyenlőséget és a kisebbségekhez tartozó személyek jogait is;

41. rámutat arra, hogy az Unió éves jelentési mechanizmusának meg kell szilárdítania és a kettőződés elkerülése érdekében fel kell váltania a meglévő eszközöket, különösen az éves jogállamisági jelentést, a Bizottság jogállamisági keretét, a Bizottság által a Charta alkalmazásáról készített éves jelentést, a Tanács jogállamisági párbeszédét, valamint az együttműködési és ellenőrzési mechanizmust, ugyanakkor fokoznia kell az egyéb rendelkezésre álló eszközökkel – köztük az EUSZ 7. cikke szerinti eljárásokkal, a kötelezettségszegési eljárásokkal, valamint a költségvetési feltételrendszerrel – való kiegészítő jelleget és konzisztenciát; úgy véli, hogy a három intézménynek fel kell használnia az éves nyomonkövetési ciklus eredményeit az EUSZ 7. cikkének és a költségvetési feltételrendszernek az alkalmazásához; hangsúlyozza, hogy tiszteletben kell tartani a három intézmény mindegyikének szerepköreit és előjogait; kötelezettséget vállal arra, hogy a jogállamiságról és az alapvető jogokról szóló jelentésekkel kapcsolatos éves munkáját az EUSZ 2. cikkének szélesebb körű éves nyomonkövetési ciklusába fogja össze, és a Bizottság jogállamisági jelentésének közzétételét követően haladéktalanul megkezdi a munkát;

42. értékelést kér annak meghatározása érdekében, hogy a Chartában foglalt megkülönböztetésmentességi záradék hatálya elég széles-e ahhoz, hogy a jogállamiság érvényesítését a tagállamokban és az Unióban összhangba hozza az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 14. cikkével, és hogy az uniós intézmények milyen további intézkedéseket hozhatnak annak megfelelő alkalmazása érdekében; emlékeztet arra, hogy a Chartát az igazságügyi hatóságok ugyan csak az európai jog végrehajtása során alkalmazzák, a közös jogállamisági kultúra előmozdítása érdekében fontos, hogy a Chartában rögzített jogokat az eljárásokban is mindenkor figyelembe vegyék; felszólítja ezért a Bizottságot, hogy vegye fontolóra a bírák és a gyakorló jogászok számára kínált, Chartára összpontosító képzési modulokat;

A jelentés forrásai és módszertana

43. felszólítja a Bizottságot, hogy erősítse meg a kormányokkal, a nemzeti parlamentekkel, a nem kormányzati szervezetekkel, a nemzeti emberi jogi intézményekkel, az ombudsmannal és az egyenlőséggel foglalkozó szervekkel, a szakmai szervezetekkel és más érdekelt felekkel folytatott rendszeres, inkluzív és strukturált párbeszédet; felszólítja továbbá a Bizottságot, hogy tegye lehetővé a nyilvános és a bizalmas jelentéstételt az emberi jogok védelmezőinek és a jogállamisággal foglalkozó szakemberek védelme és támogatása érdekében, akiket a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek, illetve a nemzeti hatóságok vagy meghatalmazottaik által folytatott büntetőeljárás vagy zaklatás veszélye fenyeget; üdvözli, hogy 24 tagállam átlátható módon nyilvánosságra hozta a 2020. évi jelentéshez kapcsolódó beadványait, azonban sajnálja, hogy három tagállam ezt megtagadta; szorgalmazza a folyamat teljes körű átláthatóságát és valamennyi tagállami beadvány közzétételét; úgy véli, hogy a civil társadalmi szervezeteket szorosan be kell vonni a felülvizsgálati ciklus minden szakaszába;

44. sajnálja, hogy a Bizottság nem konzultált az érdekelt felekkel – köztük a Parlamenttel – a 2020. évi jelentés módszertanának kidolgozásáról és előkészítésének folyamatáról, és hogy nem törekedett visszajelzést kérni ezek működőképességét illetően;

45. emlékeztet arra, hogy a Bizottságnak figyelembe kell vennie a vonatkozó forrásokból és az elismert intézményektől származó releváns információkat; emlékeztet arra, hogy az érintett nemzetközi testületek – például az ENSZ, az EBESZ és az Európa Tanács égisze alatt működő testületek – megállapításai kulcsfontosságúak a tagállamok helyzetének értékelése szempontjából; úgy véli, hogy az Európai Unió Alapjogi Információs Rendszere ebből a szempontból információforrásnak tekinthető; felszólítja a Bizottságot, hogy kérje fel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségét arra, hogy nyújtson módszertani tanácsokat és végezzen célzott összehasonlító kutatásokat a hiányosságok pótlása és a jogállamiságról szóló jelentés kulcsfontosságú területeire vonatkozó részletes információk biztosítása céljából; hangsúlyozza, hogy a jogállamiságról szóló jelentésbe független szakértői testületet kell bevonni az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével és a Velencei Bizottsággal együttműködve a tagállamokban bekövetkező előnyös és hátrányos fejlemények azonosításának elősegítése céljából;

46. hangsúlyozza, hogy a civil társadalom kulcsfontosságú partner a jogállamiság megsértését jelentő fejlemények feltárása, valamint a demokrácia és az alapvető jogok előmozdítása terén; szilárd meggyőződése, hogy a Bizottságnak formális és folyamatos párbeszédet kellene kezdeményeznie a civil társadalom képviselőivel ezekről a kérdésekről, valamint biztosítania kellene az éves jogállamisági jelentés kidolgozásában való érdemi részvételüket; e tekintetben kiemeli, hogy – a nem kormányzati szervezetek 2020-as ciklusban szerzett tapasztalatai alapján – a jogállamisági viták keretében folytatott, tematikusan strukturált konzultációk növelnék a folyamat hatékonyságát és a civil társadalom által nyújtott értékes visszajelzések mennyiségét; hangsúlyozza, hogy a konzultációs kérdőívnek lehetővé kell tennie az érdekeltek számára, hogy a Bizottság által meghatározott körön túli elemeket is bejelenthessenek, mivel ezek további segítséget nyújthatnak annak felmérésében, hogy az alkotmányos berendezkedés hatékony mechanizmusokat biztosít-e a hatalom gyakorlásának korlátozására;

47. úgy véli, hogy a civil társadalommal folytatott konzultáció időkeretei gyakran túl szűknek tűnhetnek, és azokat megfelelően ki kell igazítani és rugalmassá kell tenni a teljes és átfogó hozzájárulás lehetővé tétele érdekében; rámutat arra, hogy ez megnehezítette az érdekelt felek, különösen a civil társadalmi szervezetek számára, hogy előkészítsék és megtervezzék beadványaikat, valamint azokat a nemzeti ismeretterjesztő tevékenységeket, amelyeket a jelentés létrehozása

érdekében kívánnak folytatni; megjegyzi, hogy a konzultációk nyilvános statisztikák éves közzététele előtt történő szervezése miatt kevesebb beadvány érkezik; felhívja a Bizottságot, hogy engedélyezze a többnyelvű beadványokat; azt javasolja, hogy az érdekelt felek beadványainak kerete legyen kiszámítható és kevésbé merev; megjegyzi, hogy a konzultáció javítható többek között azáltal, hogy biztosítják a civil társadalmi szereplőkkel az általuk adott észrevételek nyomon követését;

48. úgy véli, hogy az Európa Tanáccsal és parlamenti közgyűlésével az éves nyomonkövetési ciklusban – többek között strukturáltabb partnerség révén – folytatott együttműködés különösen fontos a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok EU-ban történő előmozdítása szempontjából; felszólítja a Bizottságot, hogy az országfejezetekben szerepeltesse az Emberi Jogok Európai Bírósága Miniszteri Bizottság által értékelt ítéleteinek be nem tartásáról szóló adatokat; emlékeztet arra, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez való uniós csatlakozás az EUSZ 6. cikkének (2) bekezdése értelmében jogi kötelezettség; megismétli, hogy az emberi jogok védelmére vonatkozó következetes keret Európa-szerte történő biztosítása, valamint az Unióban az alapvető jogok és szabadságok védelmének további erősítése érdekében e csatlakozási folyamatot a lehető legrövidebb idő alatt véghez kell vinni;

II. ***A demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus intézményi szempontjai***

49. ismét felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy adjanak pozitív választ a Parlament 2020. október 7-i állásfoglalásában a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó, az EUSZ 2. cikke szerinti értékek teljes körét lefedő közös uniós mechanizmus létrehozása érdekében tett felhívásra; megismétli, hogy a szóban forgó mechanizmusra szükség van az uniós értékek előmozdításának és tiszteletben tartásának megerősítéséhez; emlékeztet arra, hogy a szóban forgó éves ellenőrzési ciklusnak átfogónak, objektívnek, pártatlannak és bizonyítékokon alapulónak kell lennie, és azt valamennyi tagállamra egyformán és méltányosan kell alkalmazni;

Országspecifikus ajánlások

50. ismét felszólítja a Bizottságot, hogy készítsen helytálló értékelést az EUSZ 2. cikke szerinti értékek tagállami helyzetéről, és fogadjon el az azonosított aggályok kezelésére és a vonatkozó jogsértések orvoslására vonatkozó útmutatást, valamint – adott esetben – határidőket és célokat, továbbá nyomon követésre szolgáló küszöbértékeket – köztük ütemezéseket, célokat és konkrét meghozandó intézkedéseket – is tartalmazó, egyértelmű országspecifikus ajánlásokat, hogy segítséget nyújtson a tagállamoknak a jelentésben feltárt hiányosságok kezelésében; kéri, hogy e kezdeményezéseket következő éves vagy sürgős jelentések keretében kövessék nyomon;

51. javasolja, hogy a Bizottság ajánlásait kísérjék az azonosított hiányosságok orvoslására szolgáló eszközök; felszólítja a Bizottságot, hogy jobban kövesse nyomon az országspecifikus fejezetek érintett tagállamok által történő végrehajtását, és – adott esetben – vegyen igénybe egyéb jogállamisági eszközöket annak érdekében, hogy az ajánlások végrehajtásának elmulasztása esetén eredményeket lehessen elérni; úgy véli, hogy a Bizottság nagyobb mértékben támaszkodhatna az EUB előtti kötelezettségszegési eljárásokra; hangsúlyozza, hogy azonosítani kell az egyértelmű pozitív és negatív tendenciákat az egyes tagállamokban, valamint különös figyelmet kell fordítani az előző évi jelentéssel való összehasonlításra;

Intézményközi megállapodás

52. úgy véli, hogy az éves jelentés mögött álló jelenlegi intézményi rendszer nem felel meg a Parlament elvárásainak; azt várja a három intézménytől, hogy – a 2020. október 7-i állásfoglalásában rögzített javaslat szerint – hozzanak létre egy állandó intézményközi munkacsoportot;

53. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy haladéktalanul kezdjenek tárgyalásokat a Parlamenttel az EUMSZ 295. cikkével összhangban egy intézményközi megállapodásról annak érdekében, hogy a meglévő eszközöket egy jogállamisági mechanizmus létrehozásával egészítsék ki, amelyet a három intézményt átlátható és szabályozott folyamatra kötelező jogi aktus rögzít, egyértelműbben meghatározott feladatokkal, független szakértőkből álló testület bevonásával, amely tanácsot ad a munkacsoport részére, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével szoros együttműködésben, hogy valamennyi uniós érték védelme és előmozdítása az uniós menetrend állandó és látható részévé váljon; úgy véli, hogy a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó uniós mechanizmus létrehozásáról szóló, 2020. október 7-i parlamenti állásfoglalás mellékletében foglalt javaslat az említett tárgyalások számára megfelelő alap lehet; úgy véli, hogy az addig tartó időszakban a szükséges tudás és ismeret összegyűjtését segítheti az uniós értékeknek való megfelelést értékelő független szakértőkből álló kísérleti projekt;

Más jogállamisági eszközökkel való kiegészítő jelleg

54. megismétli, hogy a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó mechanizmusnak ki kell egészítenie és erősítenie kell az EUSZ 7. cikke szerinti, folyamatban lévő és jövőbeli eljárásokat, de semmiképpen sem helyettesítheti azokat; rendkívül sajnálatosnak tartja, hogy a Tanács nem képes érdemi előrelépést elérni az uniós értékek érvényesítése terén az EUSZ 7. cikke szerinti, folyamatban lévő eljárásokban; megjegyzi, hogy az, hogy a Tanács vonakodik alkalmazni az EUSZ 7. cikkét, ténylegesen lehetővé teszi az EUSZ 2. cikkében meghatározott értékek folyamatos figyelmen

kívül hagyását, beleértve az EUB ítéleteinek nyilvánvaló megsértését és a jogállamiság fenntartására törekvő személyek zaklatását egyes tagállamokban; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács – a Covid19-et ürügyként használva – nem szervezett meghallgatásokat, annak ellenére, hogy semmilyen jogi kötelezettség nem írja elő, hogy a meghallgatásokat videokonferencia helyett személyesen kellene megtartani; kéri, hogy a Tanács jogi szolgálata által esetleg kiadott, ellenkező értelmű jogi véleményeket hozzák nyilvánosságra; sürgeti a Tanácsot, hogy folytassa az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdése szerinti eljárást, és biztosítsa, hogy a meghallgatásokat sürgősen folytassák, és azok foglalkozzanak az új fejleményekkel is; ismét felszólítja a Tanácsot, hogy a meghallgatások nyomon követéseként az EUSZ 7. cikkének (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően intézzen konkrét ajánlásokat az érintett tagállamokhoz, és tűzzön ki határidőket ezen ajánlások végrehajtására; kéri, hogy az Európa jövőjéről szóló konferencián vizsgálják meg az EUSZ 7. cikkének felülvizsgálatát, beleértve a szavazási követelményeket is, annak érdekében, hogy az eljárás hatékonyabbá váljon, különös tekintettel a szankciók kiszabására vonatkozó egyhangúság megszüntetésére; kitart amellett, hogy tiszteletben kell tartani a Parlament szerepét és hatásköreit, különösen a jogállamisági eszközökhöz kapcsolódó eljárásokról – többek között az EUSZ 7. cikke szerinti meghallgatásokról – való megfelelő tájékoztatáshoz való jogot;

55. úgy véli, hogy bár az éves jelentés alapvető ellenőrzési eszköz, elengedhetetlen, hogy az azonosított kihívásokra vonatkozó egyértelmű ajánlásokat és a szükséges nyomonkövetési intézkedéseket is tartalmazza; megismétli, hogy a hiányosságok és ajánlások végrehajtásának elmulasztása esetén az éves jelentésnek alapul kell szolgálnia annak eldöntéséhez, hogy aktiváljanak-e egy vagy több releváns eszközt – például az EUSZ 7. cikke szerinti eljárást vagy a feltételrendszert –, hogy aktiválják-e a jogállamisági keretet, vagy sor kerüljön-e kötelezettségszegési eljárásra – akár gyorsított eljárásra –, az EUB-hoz benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelemre, valamint az uniós értékek védelmével kapcsolatos EUB-ítéletek végrehajtásának elmulasztásával kapcsolatos intézkedésekre; hangsúlyozza, hogy a jelentést mindenképpen megvalósítható javaslatokkal kell kiegészíteni, beleértve a végrehajtási határidőket is; emlékeztet arra, hogy – amint azt az EUB korábban megállapította – kötelezettségszegési eljárásokat egyidejűleg is lehet indítani az EUSZ 7. cikk (1) bekezdésében meghatározott indokolással ellátott javaslatok vonatkozásában; sürgeti a Bizottságot, hogy adott esetben határozottan éljen a kötelezettségszegési eljárás eszközével a jogállamiság terén a nemzeti igazságszolgáltatási rendszereken belül tapasztalható visszalépések megelőzése érdekében; úgy véli, hogy az Európa jövőjéről szóló konferenciának a Szerződés rendelkezéseit illetően tovább kell pontosítania az uniós jog elsőbbségére vonatkozó megszilárdult jogi elvet; felkéri az Európa jövőjéről szóló konferenciát, hogy fontolja meg az EUB által az Unió alapvető értékeinek védelmében betöltött szerep megerősítését;

56. üdvözli, hogy az Európa jövőjével foglalkozó konferenciáról szóló közös nyilatkozat szerint az „európai jogok és értékek, ezen belül a jogállamiság” is a konferencia egyik vitatémája lesz; szorgalmazza, hogy az Európa jövőjével foglalkozó konferencia vegye fel napirendjére az EUSZ 2. cikkében foglalt elvek megsértésének nyomon követését, megakadályozását és kezelését szolgáló uniós eszközök hatékonyságát, és terjesszen elő konkrét javaslatokat az EU eszköztárának megerősítését célzó, kézzelfogható fellépések érdekében;

57. hangsúlyozza, hogy az (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet jogi szövege egyértelműen meghatározza a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet alkalmazhatóságát, célját és hatályát; hangsúlyozza, hogy a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet hatályba lépett, 2021. január 1-je óta valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó, és teljes egészében kötelező valamennyi kötelezettségvállalási és kifizetési előirányzatra, különösen a Next Generation EU forrásainak folyósítására vonatkozóan, továbbá annak az uniós intézmények általi alkalmazása nincs iránymutatások elfogadásához vagy bírósági jogértelmezéshez kötve; véleménye szerint a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelettel kapcsolatos 2020. december 10–11-i európai tanácsi következtetések ellentétesek az EUSZ 15. és 17. cikkével, valamint az EUMSZ 288. cikkével, amennyiben szükségtelen jogbizonytalanságot teremtenek a további bizottsági iránymutatások és a rendelet felfüggesztett elfogadása tekintetében a 263. cikk alkalmazása esetén, amely helyzet a megsemmisítés iránti keresetek Magyarország és Lengyelország általi megindítása nyomán előállt; ismételten kéri a Bizottságot, hogy a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelettel összhangban azonnal tegyen lépéseket annak érdekében, hogy meglévő vizsgálati eszközeit teljes mértékben és további késedelem nélkül ki tudja használni, és ezáltal kezelje a tagállamokban fennálló azon jogállamisági hiányosságokat, amelyek kellően közvetlen módon érinthetik vagy súlyosan veszélyeztethetik az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodást; felhívja a Bizottságot, hogy az európai források diszkriminatív felhasználásának megszüntetése érdekében alkalmazza szigorúbban a közös rendelkezésekről szóló rendeletet ([31]) és a költségvetési rendeletet ([32]), amint azt akkor is tette, amikor forrásokat tartott vissza olyan településektől vagy helyi önkormányzatoktól, amelyek önmagukat „LMBTI-ideológiától mentesnek” hirdették;

58. felhívja a Bizottságot, hogy az éves jelentés megállapításait használja fel abban az értékelésében, amely a költségvetés jogállamiság elvének megsértésével szembeni védelmét szolgáló mechanizmus alapját képezi, valamint a meglévő és a jövőbeli költségvetési eszközök céljából valamennyi egyéb fontos értékelésben; megismétli a Bizottsághoz intézett azon kérését, hogy a jogállamiságról szóló éves jelentésébe foglaljon bele egy külön szakaszt, amely elemzi azokat az eseteket,

([31]) HL L 347., 2013.12.20., 320. o.
([32]) HL L 193., 2018.7.30., 1. o.

amikor a jogállamiság elveinek egy adott tagállamban történő megsértése kellően közvetlen módon érintheti vagy súlyosan veszélyeztetheti az uniós költségvetés hatékony és eredményes pénzgazdálkodását, ami alapul szolgálhat majd a jogállamisági feltételrendszer alkalmazásához; sürgeti a Bizottságot, hogy erősítse meg az éves jogállamisági jelentések és a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet közötti szinergiákat, különálló, de egymást kiegészítő eszközként használva azokat;

59. elismeri, hogy a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszer alkalmazására irányuló ügyek összeállítása során a Bizottságnak fontos információforrásként kell felhasználnia az éves jogállamisági jelentést, amelynek többek között az Európai Számvevőszék, az OLAF és az Európai Ügyészség jelentéseiből, a Bizottság és a nemzeti ellenőrzési hatóságok ellenőrzési jelentéseiből, az EUB és a nemzeti bíróságok ítéleteiből, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége elemzéseiből és a különböző rendszerekből, például az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére szolgáló korai felismerési és kizárási rendszerből és az Arachne adatbázisból származó információkat kell tartalmaznia; felhívja a Bizottságot, hogy az alkalmazott módszertanban tisztázza a jogállamisági jelentés és a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszer mechanizmusa közötti kapcsolatot; emlékeztet annak alapvető fontosságára, hogy a végső címzettek és kedvezményezettek jogos érdekei megfelelő védelemben részesüljenek, amikor a jogállamiság elveinek megsértése esetén intézkedéseket fogadnak el;

60. felhívja a Bizottságot, hogy többek között az uniós polgársággal, ezen belül a jogállamisággal kapcsolatos oktatás előmozdításának megerősítése révén mozdítsa elő az EUSZ 2. cikkében rögzített értékek tiszteletben tartásának kultúráját; felhívja a Bizottságot, hogy indítson külön programot az uniós polgárságról szóló oktatás előmozdítására irányuló innovatív kezdeményezések támogatására; sürgeti a Tanácsot és a Bizottságot, hogy nyújtsanak megfelelő tájékoztatást és finanszírozást uniós szintű, nemzeti, regionális és helyi civil szervezetek és a független újságírás számára, különösen a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról szóló rendelet szerinti támogatási lehetőségek stratégiai felhasználása révén, hogy segítsék e szervezeteket az EU értékeivel és az alkalmazandó eszközökkel – ezen belül az éves jelentéssel – kapcsolatos figyelemfelhívásban és ezek népszerűsítésében a jogállamiság kapcsán az éves jelentésben feltárt fenyegetések ellensúlyozása érdekében, különösen azokban az esetekben, ahol jogsértések és hiányosságok megállapítására került sor; felhívja a tagállamokat, hogy hasznosítsák a bevált gyakorlatokat, orvosolják a feltárt hiányosságokat, és hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy javítsák a helyzetet a jogállamisági jelentésben meghatározott négy fő pillér mindegyikével kapcsolatban; felhívja a figyelmet arra, hogy tudatosítani kell az uniós polgárokban és lakosokban azokat a nemzeti és uniós szinten rendelkezésre álló eszközöket és eljárásokat, amelyek a jogállamiság tiszteletben tartásának biztosítására és a jogállamiság megsértésének bejelentésére szolgálnak;

III. ***A jelentés nyomon követése és hatásai***

61. felhívja a Bizottságot, hogy az egymást követő jelentésekben értékelje, hogy a korábbi jelentésekben elemzett területeken feltárt problémák hogyan alakultak, oldódtak meg, fennáll-e a helyzet romlásának kockázata, vagy az ténylegesen tovább romlott, azonosítsa a pozitív és negatív tendenciákat és a több területet érintő kérdéseket, különösen a jogállamiság megsértésének minden rendszerszintű vagy visszatérő mintáját, és terjesszen elő világos ajánlásokat az esetleges azonosított kockázatok és visszaesés orvoslása érdekében;

62. hangsúlyozza az éves jelentésben foglalt megállapítások nemzeti szinten történő terjesztésének fontosságát; ösztönzi a Bizottságot, hogy mozdítsa elő a jelentéssel kapcsolatos vitát a nemzeti parlamentekben, és vegye fel a kapcsolatot a civil társadalmi szervezetekkel a jelentés nyomon követése során;

63. felhívja a Bizottságot, hogy éves jogállamisági jelentéseiben tegye egyértelművé, hogy nem minden jogállamisági hiányosság és jogsértés azonos természetű és/vagy súlyosságú, és ha a tagállamok adott időn keresztül szándékosan, súlyosan, tartósan és módszeresen megsértik az EUSZ 2. cikkében felsorolt értékeket, előfordulhat, hogy elmulasztják a demokrácia meghatározó kritériumainak teljesítését, és autoriter rendszerekké válnak; hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak az uniós jog érvényesítését kell elsődleges prioritásának tekintenie az EUSZ 2. cikkének megsértése esetén, és hogy a jogállamiságról szóló éves jelentéseinek elsősorban ehhez kell hozzájárulnia; ezért felhívja a Bizottságot, hogy értékelje mélyrehatóan azokat az országokat, amelyekkel szemben az EUSZ 7. cikke szerinti eljárás zajlik, annak bemutatására, hogy miként ásták alá strukturálisan a jogállamiságot autoriter jellegű irányítási struktúráik konszolidálásának előmozdítására;

64. hangsúlyozza, hogy e jelentés alapján kell meghatározni az EU nyomonkövetési intézkedéseinek prioritási sorrendjét azon tagállamok vonatkozásában, ahol hiányosságok vagy problémák tapasztalhatók, és a jelentés megállapításainak a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok védelmét szolgáló átfogó mechanizmus kulcsfontosságú részét kell képezniük;

65. vállalja, hogy a 2021. évi jelentés közzétételét követően a lehető leghamarabb megkezdi a munkát;

o

o o

66. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.